

Digitaliseret af / Digitised by

DET KONGELIGE BIBLIOTEK
THE ROYAL LIBRARY

København / Copenhagen

Titel: Arbejdsmiljø : Program

Ophav:

Ressourcetype:

Ressourcetype:

Oprindelsesdato: 1990

Emne: Partiprogram, partiprogrammer, program

Opstilling: DA-småtryk Politik 4

Relateret:

Relateret:

Copyright: Billedet er muligvis beskyttet af loven om ophavsret

Arbejds miljø

– program

Indhold:

Arbejds miljø	side 3
»Sundhed for alle år 2000«	side 4
Arbejds miljøloven	side 6
SFs bud	side 7
Det indre og ydre miljø	side 9
Bedriftssundhedstjenesten (BST)	side 10
Arbejds medicinske klinikker (AMK)	side 10
Loven om arbejdsskade forsikring	side 11
Forskning	side 11
Uddannelse	side 12
SF i offensiven	side 13
Psykisk arbejds miljø	side 15
Sunde produktioner er sund samfund s økonomi	side 16

Arbejds miljø - program
Socialistisk Folkeparti
Vedttaget på SF's hovedbestyrelsesmøde december 1989
Udgiver: SF, Christiansborg, 1240 Kbh. K., 33 12 70 11
Redaktion/tilrettelæggelse: Dorete Dandanel
Illustrationer: Kim Funz Aukeson
Sats: An:Sats, 42 24 14 76
Tryk: Notat Avisproduktion, 86 48 16 00
Papir: Miljøpapir
August 1990
ISBN 87-87574-44-5

Arbejds miljø

Samfundsforholdene, herunder produktionsforholdene, er afgørende for, om vi har et godt eller dårligt arbejdsmiljø. Kravene til produktionen ændres og dermed forandres arbejdsmiljøet – og ikke altid til det bedre. Af undersøgelser og statistikker fremgår det, at det er småt med arbejdsmiljøforbedringer. Mange af arbejdsmiljøproblemerne, som vi kender fra først og midt i 70'erne, er stadig store problemer.

- Vi har de mange arbejdsmiljøproblemer, fordi arbejdet og arbejdspladserne primært udformes ud fra tekniske og økonomiske kriterier uden hensyn til de menneskelige forudsætninger og behov. Det primære for kapitalen er, at produktionen er effektiv og giver den maximale profit.
- De modsætningsforhold, der er i et kapitalistisk samfund mellem arbejdere og ledelse, kommer også til udtryk, når arbejdsmiljøet skal forbedres. Under de nuværende magt-

Stands de truende kræfter
Stands det skamløse ridt!
Stands den kyniske jagen!
Den dræbende drøm om profit!
Giv vore børn en verden,
hvor alle kan ånde frit
Carl Scharnberg

forhold er det primært arbejdsgiverne, der har ansvar for de ansattes sundhed, og det er et ansvar, som de ikke tager særlig alvorligt.

- På det samfundsmæssige plan har kapitalen principielt en interesse i en sund og effektiv arbejdsstyrke. Interessen er derimod mindre for den enkelte virksomhed, som styres af snævre profithensyn. Her bliver forbedringer af arbejdsmiljøet betragtet som en omkostning, som minimerer profitten eller betragtes som en handelshindring. Udgiften til forebyggelse er en udgift for de enkelte virksomheder, hvorimod udgifter til behandling eller reparation af arbejdskraften er en udgift for det offentlige sundhedsvæsen. Denne fordeling af udgifterne indebærer, at den enkelte virksomhed ikke har en umiddelbar interesse i at forbedre arbejdsmiljøet, hvorfor der ikke bliver gjort nok ved det. En direkte lovgivning på arbejdsmiljøområdet er derfor nødvendig.
- Mange sygdomme har en sammenhæng med det arbejde man udfører eller har udført. Derfor skal forbedringer af arbejdsmiljøet have en central plads i forebyggelse af sygdomme.
- Arbejdsmiljøet må forstås som en helhed af de påvirkninger, som såvel den enkelte arbejder, som hele arbejderkollektivet udsættes for, idet de lader deres arbejdskraft indgå aktivt i arbejdsprocessen. Graden af kontrollen over denne arbejdsproces angiver i hvilket omfang arbejderne har mulighed for at øve indflydelse på arbejdets organisering og dermed på arbejdsmiljøet. I mange tilfælde opleves de belastende forhold i arbejdsmiljøet som individuelle problemer, som derfor søges løst af den enkelte selv, eller af en meget lille kreds. For at opnå kontrol med arbejdsprocessen er det nødvendigt, at problemerne løses kollektivt. Kun derved bliver arbejdsmiljøarbejdet en del af den faglige kamp om medbestemmelse i produktionen.

WHO's sundhedsprogram »Sundhed for alle år 2000«

Danmark har tilsluttet sig WHO's forslag om »Sundhed for alle år 2000«. Heri oplyses der om, at vi vil få kendskab til mange arbejdsskader og arbejdsulykker inden for de næste år. De mange skader beror på, at skaderne er sket, men først viser sig – og anmeldes – senere.

Det er især den massive indførelse af farlige stoffer i produktionen i 1960'erne og 70'erne, som kan føre til øgede kræftforekomster i perioden frem til år 2000. Arbejdsmiljøet anses for at være årsag til 28% af kræfttilfældene. Det er primært fortidens arbejdsmiljø, der har skylden for den store procentdel.

- WHO's mål for arbejdsmiljøet er at »senest i år 1995 bør befolkningen i Europa være sikret en effektiv beskyttelse mod arbejdsbetingede sundhedsfarer«.
- Det er derfor vigtigt, at SF rejser krav om at grunduddannelserne inden for sundhedssektoren ændres, således at der bliver lagt større vægt på indhold omkring arbejdsmedicin og arbejdsmiljø.
- Endvidere betyder det, at alle brancher, såvel indenfor det offentlige som indenfor den private sektor, skal tilknyttes en BST-ordning. Forskning og udvikling af sundhedskriterier til beskyttelse af arbejderne skal foregå som et samarbejde mellem de arbejdsmedicinske klinikker og BST. Arbejdet kan på længere sigt integreres i de primære kommunale sundhedscentre.

WHO pålægger os, at der senest år 2000 sker en reduktion af kræftdødeligheden i befolkningen under 65 år med mindst 15%. Desuden skal der ske en reduktion af antallet af alvorlige arbejdsulykker inden for de næste 15 år med ikke mindre end 25%. Kredsløbssygdomme skal nedbringes med mindst 15% inden år 2000.

Dette er nogle af de mål, der er sat i »Sund-

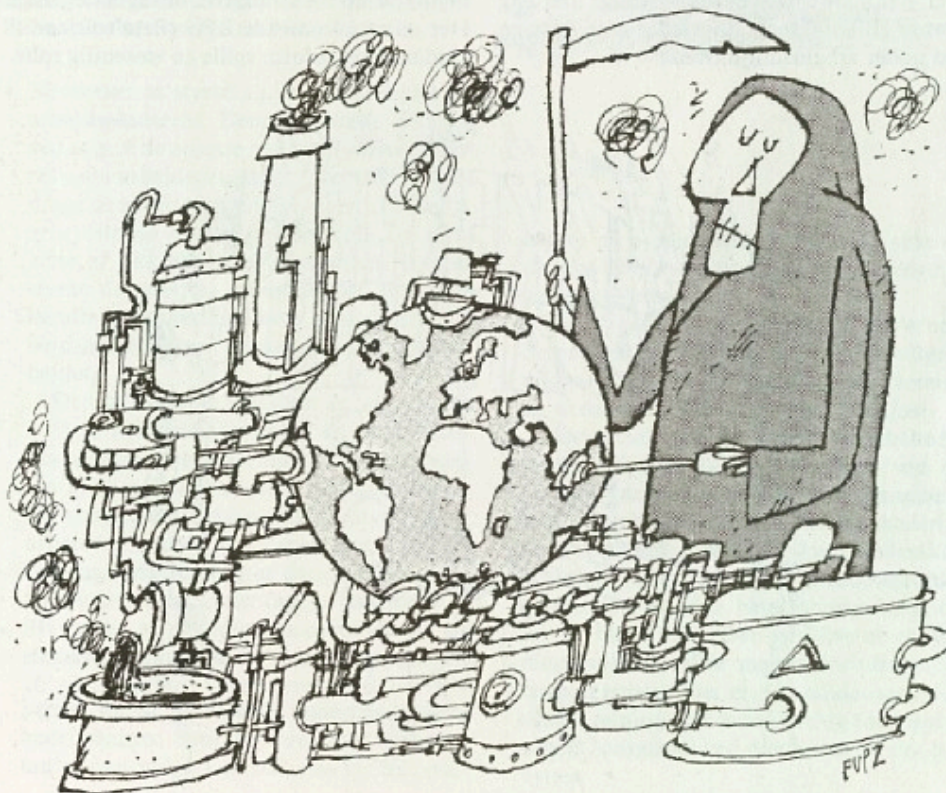
hed for alle år 2000«. Om disse mål er tilstrækkelige kan naturligvis diskuteres; men vigtigheden af, at der internationalt vedtages en sådan beslutning, er umådelig stor. Beslutningen vil – hvis den efterleves – kunne forhindre flytning af sundhedsskadelige arbejdspladser og produktioner med særligt farlige stoffer til andre lande. En trafik vi har set utallige gange.

Vi ved, at der er store forskelle mellem erhvervene. De store erhvervsbetingede uligheder viser, at der skal gøres en intensiveret indsats for at forbedre arbejdsforholdene for især de dårligst stillede grupper. F.eks. ved vi, at hjertekarsygdomme har den største udbredelse hos personer med lav status, få sociale ressourcer og lille indflydelse på arbejdet og eget liv iøvrigt. Vi ved også, at risikoen for at

få en hjertekarsygdom øges ved udsættelse for belastninger, som man ikke selv vælger, så som tempoarbejdet, skifteholdsarbejde, kemiske stoffer, støj, arbejdsløshed, nærtstående død m.v. Vi ved også, at kvindernes arbejdsmiljø generelt set er ringere end mændenes.

WHO's målsætning må ikke blive en sovepude for fagbevægelsen, de politiske partier eller politikerne. Det er mindstekrav, og Danmark skal nationalt såvel som internationalt arbejde for og presse på for at få forbedringer af arbejdsmiljøet. WHO's målsætninger kan bruges som udgangspunkt på området, hvor forebyggelse på længere sigt vil betyde sundere arbejdskraft.

Det enkelte menneskes livskvalitet skal forbedres.

Arbejdsmiljøloven

Arbejdsmiljøloven som blev vedtaget i 1975 er en rammelov med mange »bør«, »skulle gerne« o.s.v. Den manglende markering af, hvad arbejdsmiljøloven skulle bruges til, gjorde, at SF stemte imod vedtagelsen af loven. SF stemte imod, bl.a. fordi vi ønskede, at alle de flydende ord, generelt blev ændret til »skal«.

SF finder det beklageligt, at ikke alle er omfattet af arbejdsmiljøloven. Feks. er det beklageligt, at ansatte i arbejdsgivernes private husholdninger ikke er omfattet af loven. Det samme gælder for tjenestegørende i militæret.

Her har man mange ansatte med ufattelig mange risikofaktorer. Ligeledes skal søfarten ind under arbejdsmiljøloven.

- Arbejdsmiljøloven skal sikre et sikkerheds- og sundhedsmæssigt fuldt forsvarligt arbejdsmarked for alle, selv om forholdene nogen steder er anderledes end på permanente arbejdspladser.
- Kendskabet til arbejdsmiljøloven er meget vigtigt for alle arbejdere. Sikkerhedsorganisationen skal styrkes. Alle valgte sikkerhedsrepræsentanter skal derfor på et paragraf 9 kursus af mindst 1 uges varighed. Der kan ikke under nogen omstændigheder gives dispensation for deltagelse.

Endeligt skal der i arbejdsmiljøloven gives mulighed for, at sikkerhedsrepræsentanten og dennes kollegaer uhindret får muligheder for at deltage i supplerende kurser, betalt af arbejdsgiveren og arrangeret af fagbevægelsen. Her vil en kommende BFU (Betalt Frihed til Uddannelse) reform spille en væsentlig rolle.

SF's bud

SF var ved vedtagelsen af arbejdsmiljøloven, imod den magt, man herved gav den til enhver tid siddende regering og arbejdsgiverne.

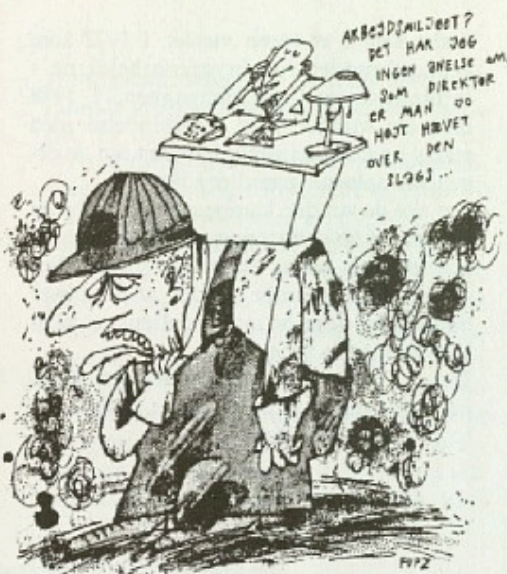
SF ønskede og ønsker en direkte lovgivning på arbejdsmiljøområdet, således at den bliver mere præcis i sine formuleringer om, hvordan arbejdstageren sikres.

Efter arbejdsmiljølovens vedtagelse kom der en række bekendtgørelser, som angav, hvordan loven skulle fortolkes. F.eks. kom der i 1978 en bekendtgørelse om virksomhedernes sikkerheds- og sundhedsarbejde. Denne bekendtgørelse påbyder virksomheder med 10 ansatte eller derover, at oprette en sikkerhedsorganisation, med det formål at rådgive på arbejdsmiljøområdet og at nedsætte sikkerhedsgrupper. En sikkerhedsgruppe kan i særlige tilfælde standse arbejdet eller arbejdsprocessen, for at afværge en farlig situation.

- SF ønsker at styrke sikkerhedsarbejdet på arbejdspladserne. Denne styrkelse skal ske ved at give de ansatte reel indflydelse på deres egen arbejdsituation, f.eks. ved at inddrage de ansatte i planlægningen af et bedre arbejdsmiljø og ved nye indkøb. En styrkelse af sikkerhedsorganisationen vil også styrke de ansattes mulighed for at kunne handle i situationer, hvor man ud fra arbejdsmiljøhensyn ønsker at standse arbejdet.

Den nuværende situation er, at kun ca. 40% af virksomhederne har en sikkerhedsorganisation, og at det måske kun er halvdelen af disse, der fungerer tilfredsstillende. En vigtig forudsætning for en styrkelse af arbejdsmiljøet er, at der er en stærk sikkerhedsorganisation, og at den fungerer som en integreret del af det faglige arbejde.

- SF mener, at påbudet om oprettelse af en sikkerhedsorganisation skal nedsættes fra 10 til 5 ansatte. Derudover skal der arbejdes for at få oprettet regionale sikkerhedsinstanser, hvor fagforeningsrepræsentanter kan indgå i sikkerheds- og miljøar-

bejdet på arbejdspladser, hvor der ikke er tilstrækkelig med ansatte til at vælge en sikkerhedsrepræsentant.

- Både sikkerhedsrepræsentanter og arbejdere i almindelighed skal have en grundigere uddannelse med hensyn til teknisk, kemisk og økonomisk viden om arbejdsmiljøet.

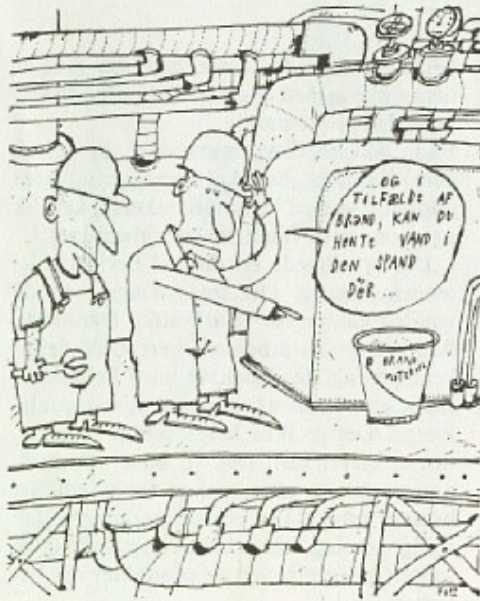
Der er allerede en radikal bevidsthedsændring igang. Det ses tydeligst ved de vundne kampe for et asbestfrit Danmark. Aktive bygningsarbejdere, lærere, akademikere, pædagoger og elever har i fællesskab skabt en vej ud af nogle af asbestproblemerne. Det er ikke hele asbestproblemet, der er blevet løst. Der vil blive et oprydningssproblem, efter mange års uhammet brug af asbest. Det er dog tendenser i den rigtige retning, når arbejdere og forbrugere sætter spørgsmål ved de produkter der benyttes.

Andre kampe er blevet vundet. I 1972 kom gennembruddet for bryggeriarbejderne i forbindelse med støjekampagnen. I 1978 blev der vundet sejr i forbindelse med epoxy og malerne vandt kampen om de organiske opløsningsmidler i 1984.

For alle de vundne kampe gælder, at der er tale om tekniske løsninger, der er blevet gennemført, når det er blevet nødvendigt. For de nye faglige kampe gælder, at det bliver nødvendigt at gribe ind i ledelsens ret til at lede og fordele arbejdet.

Det er afgørende for arbejdsmiljøet i Danmark, at regelstyringen af det danske arbejdsmiljø sker i Danmark.

- I EF vil SF arbejde for, at der fastlægges de højst mulige minimumregler for anvendelse af såvel materialer som stoffer samt anden teknologi.

Det er vigtigt for SF, at hensyn til arbejdsmiljøet går forud for andre hensyn. Derfor må miljøhensyn ikke kunne afvises som handelshindringer.

- Fra dansk side skal der arbejdes for retten til, at lande kan stille skrapere krav end de der fastlægges af EF.
- Også internationalt skal vi fra dansk side være med til at forbedre arbejdsmiljøet. Gennem EF, ILO, FN o.s.v. skal der stilles krav om arbejdsmiljøforbedringer. Her skal der arbejdes for, at ældre, forurenende industrier, kemiske industrier og lignende ikke får mulighed for at flytte til andre lande, fordi de ikke synes om f.eks. de danske miljøkrav. Ligeledes må der stilles krav om, at vi ikke via eksport ligefrem eksporterer arbejdsmiljøproblemer. Der skal tages særlige hensyn til U-landene, som er sårbare, bl.a. fordi det generelt er I-landene, som bestemmer, hvad der skal eksporteres og i hvilken form U-landsbistand skal gives. Der skal stilles såvel miljøkrav som arbejdsmiljøkrav til de produkter og det udstyr, vi i forskellige former eksporterer.

Danmark har en vigtig rolle, på internationalt niveau, ved at være forgangsland på arbejdsmiljøområdet. Denne rolle skal vi også i fremtiden holde fast i. Men ellers bør kampen for et bedre arbejdsmiljø føres som en her-og-nu politik, samtidig med at der føres en mere langsigtet arbejdsmiljøpolitik.

Det indre og ydre miljø

Det er SF's opfattelse, at man med fordel kan overføre lovgivningsarbejdet, regeludstedelser og lignende fra Arbejdsministeriet - hvor det i dag er placeret - til Miljøministeriet.

- SF forestiller sig, at Arbejdstilsynet overføres fra Arbejdsministeriet til amtskommunernes afdelinger for teknik og miljø, således at arbejdet med det indre og ydre miljø integreres på amtsniveau. Fordelen ved en sammenlægning i amtsregi er bl.a. et lettere samarbejde med amternes sundhedsvæsen, de arbejdsmedicinske klinikker og amtsrådspolitikerne, som herved får godkendelse af arbejdsmiljøet som en arbejdsopgave på linie med det ydre miljø.

Miljøministeriet skal have det amtskommunale arbejdsmiljø som sit arbejdsområde.

Arbejdstilsynets overførsel til amtskommunernes afdelinger for teknik og miljø vil give et kvalitativt bedre arbejdstilsyn. Arbejdstilsynet skal i højere grad end tilfældet er i dag kontrollere, at arbejdsmiljøloven bliver overholdt på arbejdspladserne. De bekendtgørelser, som hindrer Arbejdstilsynet i at udføre vigtige kontrolfunktioner skal fjernes. Arbejdstilsynet skal have tilført de nødvendige ressourcer, således at Arbejdstilsynets ansatte kan udøve den opsøgende og kontrollerende funktion på alle landets arbejdspladser. Når SF vil have

kontrolfunktionen styrket, er det for at give Arbejdstilsynet mulighed for at standse eller ændre uforsvarlige arbejdsprocesser før de bliver igangsat.

- Et påbud fra Arbejdstilsynet, skal ikke kunne ankes.
- Straffen for at overtræde arbejdsmiljøloven skal skærpes væsentligt. Det skal kunne betale sig, at overholde arbejdsmiljøloven.

Bedriftssundhedstjenesten (BST)

- Arbejdernes repræsentation i BST-bestyrelserne skal ændres således, at der bliver en overvægt fra arbejdstagerside.
- Valg til bestyrelsen i BST skal foregå ved urafstemning blandt de ansatte på de virksomheder, der er tilknyttet BST området.
- Alle ansatte skal kunne henvende sig til BST uden at arbejdsgiveren får besked om, hvem der har tilkaldt BST. Ligeledes skal BST's ansatte kunne påpege rettelser, forbedringer samt tilkalde Arbejdstilsynet, hvis de ved besøg støder på ting, der er til skade for de ansattes helbred.
- BST skal i lighed med Arbejdstilsynet kunne trække på al ny viden på arbejdsmiljøområdet, og selvfølgelig videregive ny viden derom til de faglige organisationer i området.
- SF vil arbejde for at der snarest sker en sammenlægning af nogle af de ca. 60 BST centre, der i dag findes, da det kan konstateres, at mange af BST-centrene er for små, og for ringe bemandede i forhold til den opgave de har.

Det grønne område, d.v.s. landbrug, gartneri og skovbrug, skal have den højeste prioritet, da det er meget få steder, hvor man har en sikkerhedsrepræsentant eller andre, der kan varetage arbejdstagerens interesser omkring sikkerhed og miljø. Disse områder skal også ind under bedriftssundhedstjenesten.

Arbejdsmedicinske klinikker (AMK)

AMK's vigtigste opgave skal være at forske bredt i arbejdsmiljøets påvirkninger. Forstået således, at der ikke fokuseres på den enkelte arbejdstager, men på en virksomhed eller en hel branche, for derved at opnå den optimale viden til gavn for så mange som muligt. I dag bruges der megen tid på enkeltsager. Fagforeningerne har henvisningsret til AMK og de skal derfor opfordres til at bruge denne ret i højere grad end tilfældet har været tidligere.

Det er over 10 år siden, det blev vedtaget at oprette arbejdsmedicinske klinikker. Der er stadig amter, som må betegnes som værende i startfasen med hensyn til opbygningen af AMK. Det er uacceptabelt. For at få det maksimale af AMK'erne skal de udbygges så de bliver fuldt funktionsdygtige. En sådan løsning vil medføre en større tværfaglig ekspertise.

Loven om arbejdsskade- forsikring

Arbejdsskadeforsikringsloven bygger på en forsikringstankegang, altså at arbejdsgiveren forsikrer sig over for det ansvar han pådrager sig ved, at han som leder er skyld i at medarbejderne bliver skadet. Men fastholder vi forsikringstanken, er vi også nødt til at godkende, at erstatning først kan opnåes, når arbejdsgiveren kan pålægges et ansvar.

SF mener, at arbejderne tit kommer i klemme ved denne konstruktion og vi foreslår i stedet et system, hvor arbejderen får tilkendt økonomisk dækning i forhold til den nedsættelse i arbejdsniveauet man har pådraget sig.

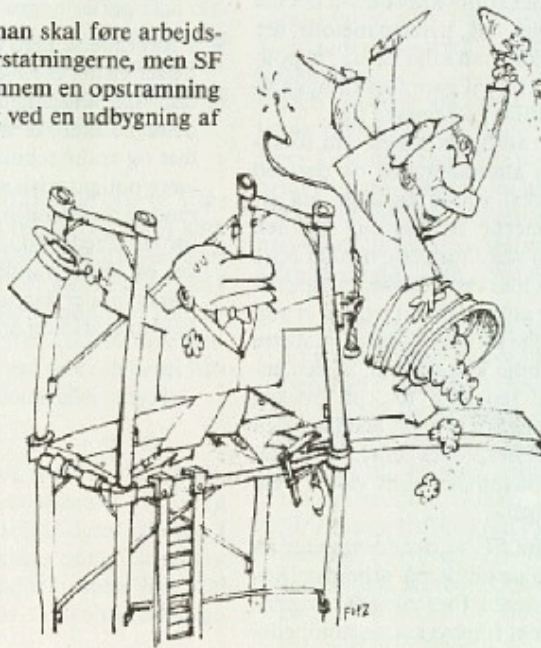
I anden omgang drages arbejdsgiveren til ansvar og betaler så det offentlige svarende til det ansvar han er pålagt. I en sådan konstruktion kan arbejdsskader/erhvervs sygdomme behandles i de amtslige revaliderings- og pensionsnævn.

Nogle har ment, at man skal føre arbejdsmiljøarbejde gennem erstatningerne, men SF mener dette skal ske igennem en opstramning af arbejdsmiljøloven og ved en udbygning af Arbejdstilsynet.

Forskning

Der skal forskes mere, for at forbedre forholdene i forbindelse med arbejdsmiljørisici. Et forskningsresultat har bl.a. været, at erstatningsstoffer inden for nogle brancher har afløst de mere farlige stoffer.

- Forskning på områder med stoffer, materialer og arbejdsmetoder, som er sundhedsskadelige for arbejderne eller forbrugere, skal forstærkes. Mindre farlige stoffer eller materialer skal indføres, uanset om det giver meromkostninger ved fremstilling af varen. Forskning i arbejdsmiljø er naturligvis kontroversiel. Den handler om helbred og sundhed på den ene side og om magt og økonomi på den anden side. Forskningsresultater, der antaster den givne orden eller de aftalte sandheder på arbejdsmarkedet, bliver

selvfølgelig underkastet skarp kritik for ikke at sige mistænkeliggørelse.

Den økonomiske krise, som nu på 16. år, præger Danmark, har selvsagt skærpet modsætningerne inden for arbejdsmiljøområdet og derved forringet arbejdsmiljøforskningen tilsvarende.

- SF ønsker at styrke arbejdsmiljøforskningen og ser forskningen som en del af det nødvendige sygdomsforebyggende arbejde.

Der må som minimum stilles krav om, at Arbejdsmiljøfondet åbent beskriver en forskningspolitik. Den skal efter SF's mening være dækkende for de behov, som befolkningen har. Her tænkes specielt på forskning i arbejdets organisering og det psyko-sociale arbejdsmiljø. Problemer som bliver mere og mere påtrængende ved indførelse af ny teknologi og ved overgangen til nye produktionsformer.

Derudover må der stilles krav om, at det må være forskernes eget valg, hvilken metode, der skal bruges. Her skal man afholde sig fra politisk indblanding. Det vil gøre forskningen utroværdig og værdiløs på længere sigt.

Der har været diskuteret meget om forskningsresultaternes anvendelighed og dermed om forskningen skal anvise løsninger på arbejdsmiljøproblemerne. Selvfølgelig skal den det. Dog skal man være forsigtig med at rejse det som et krav, at hvert enkelt forskningsprojekt isoleret set, er anvendeligt. Det, der er vigtigt, er, at det enkelte projekt indgår i en større helhed. Det krav man kan stille er, at den enkelte forsker skal redegøre for, på hvilken måde hans eller hendes projekt indgår i den kollektive erkendelsesproces eller, hvordan projektet bringer os som kollektiv videre frem mod fælles løsninger.

- Det er et krav fra SF, at der formuleres en samlet forskningspolitik på arbejdsmiljøområdet, og at denne forskning får en central placering i det forebyggende sundhedsarbejde for befolkningens sundhed.

Uddannelse

- I folkeskolen skal der undervises i sammenhænge mellem det indre og ydre miljø, arbejdets organisering, arbejdspladسدemokrati og om arbejdsmarkedets forhold i øvrigt, og herunder skal der gives undervisning om de arbejdsrisici, der er knyttet til de enkelte brancher og fag.

Information og oplysning er forudsætning for, at den enkelte kan træffe et rigtigt valg, da det kan få afgørende betydning for resten af livet.

Denne undervisning skal følges op på såvel gymnasier, EFG-uddannelser som på efteruddannelseskurserne.

På arbejdspladserne er det, som tidligere omtalt, sikkerhedsrepræsentanterne, der er de centrale personer, når det gælder uddannelse. Kravet til paragraf 9 kurser og forventninger til BFU er også nævnt tidligere.

- I forbindelse med de videregående uddannelser er det et SF-krav, at der inden for de tekniske uddannelser og sundhedsuddannelserne skal ske ændringer. I ingeniørstudiet og andre tekniske uddannelser skal det være obligatorisk at deltage i kurser vedrørende arbejdsmiljø. Dette krav gælder også for sundhedsuddannelserne, hvor både læger og andet sundhedspersonale skal have større undervisningsindhold omkring arbejdsmedicin og arbejdsmiljøproblemer.

SF i offensiven

SF vil alle steder være opmærksom på at få forbedret arbejdsmiljøet, ikke mindst sammen med og blandt vores faglige folk på arbejdspladserne.

I de kommunale og amtskommunale forsamlinger vil vi som folkevalgte være opmærksomme på arbejdsmiljøforholdene for de offentligt ansatte. Det er f.eks. vigtigt, at de ansatte har vetoret ved indkøb af nye maskiner, især inden for EDB og ETB, hvor der skal tages hensyn til strålingsfaren fra skærme, indeklima, arbejdets tilrettelæggelse osv.

- Ved indkøb af såvel EDB-udstyr og anden form for apparater skal der i kravspecifikationer tages højde for de arbejdsmiljøproblemer, der kan opstå ved en given produktion.
- Der skal tages højde for de problemer, der opstår omkring det psykiske arbejdsmiljø, det vil sige arbejdets organisering skal diskuteres, ligesom der skal stilles krav om, at arbejdet udføres uden at kroppen overbelastes ved anvendelse af uhensigtsmæssige arbejdsstillinger, tunge løft o.s.v.

Selv om arbejdsmiljøforholdene ofte er aftaler mellem arbejdsmarkets parter, vil vi som SF'ere gå ind og kæmpe for forbedringer, hvor det er muligt. F.eks. kan det nævnes, at man i nogle amtskommuner har håndhævet funktionærlovens paragraf 5, stk. 2 og har fyret ansatte efter 120-dages reglen, selv om deres fravær skyldes en arbejds-skade eller -ulykke.

- Ingen skal kunne fyres, fordi de har pådraget sig en skade eller er kommet ud for en ulykke under udførelsen af deres arbejde. I de tilfælde, hvor det ikke er muligt at genansætte den arbejds-skadede i samme job, skal der gives mulighed for omskoling eller anden efteruddannelse.

- SF vil således være partiet, som hele tiden arbejder for at forbedre arbejdsmiljøet, det være sig på arbejdspladsen, i kommunen, amtskommunen eller ved initiativer i Folketinget.

Når vi fra SF's side går ind for lovgivning på arbejdsmiljøområdet, er det fordi, det forventes, at arbejdsmiljøområdet nemt bliver noget sekundært under normale lønforhandlinger mellem arbejdsmarkedets parter. Ved overenskomstforhandlinger bør fagbevægelsen prioritere arbejdsmiljøet langt højere end i dag. Fagbevægelsen bør overveje at tage strejkevåbnet i brug i kampen mod forureningen.

Fagbevægelsen i Danmark bør i lighed med andre lande som f.eks. Sverige og Tyskland, starte diskussioner om principper for »det gode arbejde«. Disse diskussioner har fagbevægelsen taget initiativ til, fordi man forudser, at det er nødvendigt at forbedre arbejdsbetingelserne for de ansatte og fordi man fra såvel arbejdstager- som fra arbejdsgiverside anerkender, at den nuværende produktion mangler fleksibilitet.

Den nuværende produktionsmåde med lange opdeltede arbejdsoperationer er ved at være forældet. Fra både arbejdstager- og arbejdsgiverside ønskes der ændringer i retning af, at arbejdet skal organiseres i helheder og i mindre grupper. De ansatte skal have bredere kvalifikationer, som giver større fleksibilitet.

- Arbejdsindholdet skal gives større betydning, idet det er nødvendigt med større tilfredshed i arbejdet. Det giver et bedre arbejdsmiljø og en større produktivitet. Adskillelsen af håndens og åndens arbejde skal nedbrydes. Et godt arbejdsmiljø skal ses som en produktivkraft.
- SF vil være i offensiven ved udvikling af nye arbejdsstrukturer, som fremmer afbureaukratisering, selvbestemmelse og demokrati, både økonomisk og med hensyn til arbejdets tilrettelæggelse.

- Arbejderkollektivets erfaringsdannelse skal styrkes, så vi sammen kan finde de nødvendige handlemuligheder, der svarer til menneskets interesser, udviklingsmuligheder og behov, også når vi arbejder.
- Gravide skal have mulighed for under graviditeten at kunne skifte til andet ikke-foster-skadende arbejde med fuld løn. Det skal være den gravide, der afgør farligheden ved arbejdet, og ikke virksomhedens ledelse.
- For par, der ikke kan få børn, skal der gives mulighed for et »sabbatår«, da videnskabelige undersøgelser har påvist sammenhæng med den manglende frugtbarhed og arbejdet med farlige stoffer.
- Nye stoffer, der kommer i handlen, og dermed på arbejdsmarkedet skal tydelig og forståeligt være varedeklareret. Det er en garanti, fra producentens side, for at varen kun indeholder de stoffer som står på etiketten.
- Der skal på al emballage påføres hvilke gener, følgebivirkninger og sygdomme, de pågældende stoffer kan påføre brugerne.
Dette kan dog ikke senere fritage arbejdsgiverne for ansvar, ved eventuelle erhvervsskader, der kan opstå som følge af brugen af produktet.
- I tilfælde af skader i forbindelse med arbejde med stoffer og lignende, skal producenterne kunne retsforfølges med henblik på erstatning og fængselsstraf. Hvis producenten ikke vil acceptere dette, kan den pågældendes produkter ikke sælges i Danmark.
- Ved arbejde med sundhedsskadelige stoffer, skal det forsøges at indkapsle stofferne, således at de pågældende arbejdere beskyttes bedst muligt under produktionen. Det drejer sig naturligvis kun om de stoffer, der ikke har kunnet findes erstatningsstoffer for.

- Alle ansatte skal have ret til at sige nej til anvist arbejde – uden repressalier m.v. – hvis den pågældende føler sig utryk ved at arbejde med de i arbejdet anvendte stoffer eller maskiner.
- Ved skifteholdsarbejde og arbejde med sundhedsskadelige stoffer, der ikke her og nu kan afskaffes eller erstattes, skal det være muligt, at nedsætte den daglige arbejdstid, at få forlænget ferien eller at nedsætte pensionsalderen.
- For at få virksomhedsejerne til at forbedre arbejdsmiljøet, må de virksomheder, der ifølge undersøgelser og konkrete arbejdspladsvurderinger har den højeste risiko for arbejdsulykker og arbejdsbetingede sygdomme, betale mere i forsikring end andre.
- Virksomhedsejerne skal endvidere som arbejdsgivere pålægges pligt til at fremsende kopi af arbejdsskadeanmeldelser til fagforeningerne.

Forsikringsselskaberne har i lang tid profiteret på arbejdsskadeforsikringerne. Det har dog været umuligt at sætte tal på selskabernes fortjeneste. Der tales om størrelsesorden på 700 mio. til 1,5 mia. kr. om året. Penge, der retteligt tilhører de arbejdsskadede.

Psykisk arbejdsmiljø

SF vil arbejde for, at alle får et godt psykisk arbejdsmiljø. Arbejdet på arbejdspladserne skal tilrettelægges sådan, at den enkelte får reel indflydelse på arbejdets organisering.

Mange har i dag et dårligt psykisk arbejdsmiljø med monotont arbejde, ringe selvbestemmelse, dårlig udnyttelse af forudsætninger og viden, ringe kvalitet i arbejdet, manglende faglig udvikling, dårlig social kontakt, forskudte arbejdstider, risiko for fyring, støj

og uro, vold og trusler om vold og for store og for mange krav. Det er vigtigt, at problemer med et dårligt psykisk arbejdsmiljø afprivatiseres og gøres synlige. Kun på den måde kan de løses i fællesskab.

- Et godt psykisk arbejdsmiljø sikres bl.a. ved, at det daglige arbejde organiseres sådan, at den enkelte har ansvar og kompetence i forbindelse med arbejdets tilrettelæggelse. Demokrati på arbejdspladsen vil øge motivationen, som igen giver højere kreativitet og produktivitet. Ansvar og kompetence hænger sammen. Det er vigtigt, at der på arbejdspladserne er et socialt og fagligt fællesskab, hvor den enkelte føler sig værdsat. Et godt psykisk arbejdsmiljø vil betyde færre sygedage, mindre invaliditet, færre ulykker samtidig med at trykningen øges.

Demokratisering af arbejdslivet vil derudover påvirke erhvervsudviklingen i en positiv retning, idet demokratiseringen i sig selv er en produktivkraft. Såfremt virksomhederne skal have den maksimale nytte af ny teknologi skal de ansatte have afgørende indflydelse på planlægning og tilrettelæggelse, ligesom muligheden for efter- og videreuddannelse skal indgå i vurderinger inden ny teknologi tages i brug.

- SF vil arbejde for, at de ansatte aflastes for ensidigt belastende arbejde både via automatisering og ændret fordeling af arbejdsopgaverne mellem de ansatte. Såfremt der gives den enkelte afgørende reel indflydelse på egen arbejdsituation vil tidspresset blive mindre og konsekvensen vil være et stærkt forbedret psykisk arbejdsmiljø.

Arbejdet for et forbedret psykisk arbejdsmiljø skal ses i sammenhæng med SF's forslag om arbejdspladسدemokrati og i sammenhæng med arbejdet for at begrænse arbejdsgiverens ret til at lede og fordele arbejdet.

Sunde produktioner er sund samfundsøkonomi

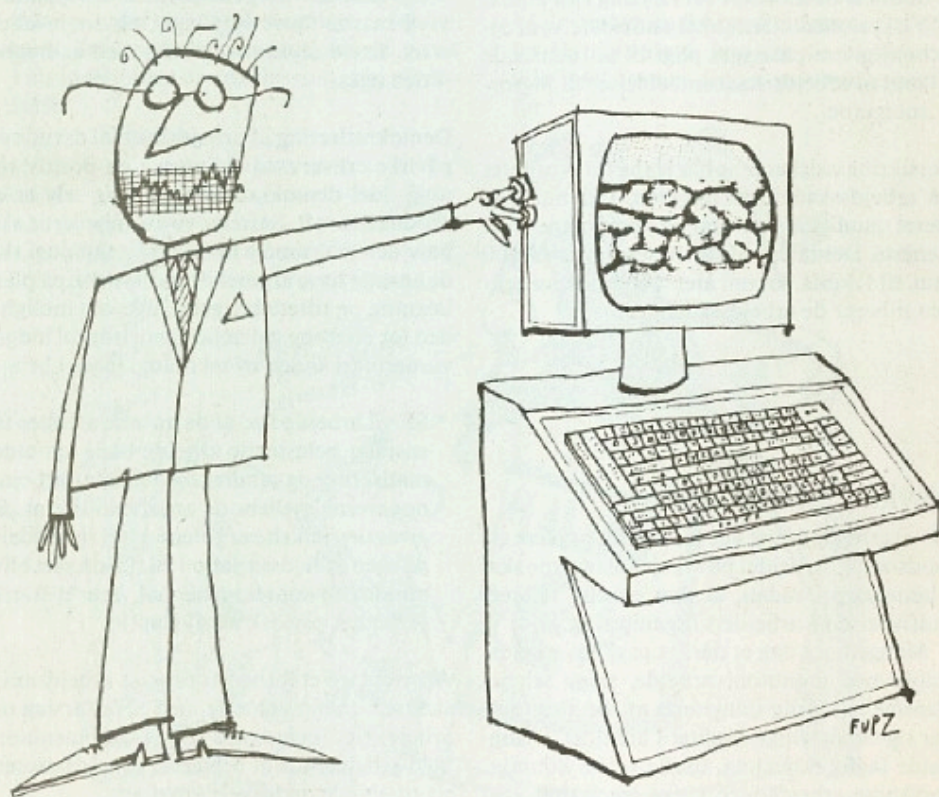
Kampen for et bedre arbejdsmiljø er en væsentlig del af den samlede klassekamp, såvel nationalt som globalt.

De ansatte skal have kompetance til at bestemme over egen arbejdssituation. De skal have mulighed for at træffe valg, som sammen med kravet om produktioner med et ordentligt arbejdsmiljø, igen vil give et ydre miljø med ren luft, rent vand og en jord, der ikke forurenes.

Arbejdsmiljøet skal altså ses i sammenhæng med det ydre miljø. Sunde produktionsforhold har en økonomi, der også vil bidrage til en sund samfundsøkonomi. Økonomisk

demokrati og demokrati på arbejdspladsen indebærer, at vi selv bliver medansvarlige for arbejdsmiljøet, og det kan være en garanti for ændring af arbejdets organisering. Nye ledelsesprincipper er nødvendige på fremtidens arbejdspladser. Hovedaftalen, som entydigt giver ledelsen ret til at lede og fordele arbejdet, skal ændres til demokratiske ledelsesformer.

Der er ingen tvivl om, at de samfundsmæssige forandringer vil blive store og produktionen vil sætte andre krav end dem vi kender i dag. Arbejdsgiverne vil blive tvunget til at se på arbejdsmiljøproblemerne i et andet perspektiv end teknik og økonomi. Hverken den enkelte, virksomheden eller samfundet har »råd« til, at arbejdskraften slides op efter ganske få år i produktionen.

For oplysninger om ophavsret og brugerrettigheder, se venligst www.kb.dk

For information on copyright and user rights, please consult www.kb.dk